

УДК 378.147.09.33-027.22-057.2(477)

**Бажан Сергій Петрович,
аспірант кафедри менеджменту освіти,
економіки та маркетингу ДВНЗ
«Університет менеджменту освіти»**

ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ І–ІІ РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ

Анотація. У статті розглянуто основні проблеми практичної підготовки молодших спеціалістів технічних спеціальностей у вищих навчальних закладах І–ІІ рівнів акредитації. Зазначено, що невідповідність сучасної неповної вищої освіти умовам ринку праці є причиною поповнення лав безробітних випускниками коледжів та технікумів, а відсутність у достатній кількості баз практики, позбавляє вищі навчальні заклади можливості проводити якісну підготовку молодих фахівців. Визначено шляхи реформування та удосконалення практичної підготовки студентів у коледжах та технікумах України щодо формування професійно-практичних компетентностей, необхідних для майбутньої професійної діяльності.

Ключові слова: практична підготовка студентів, практика, праксеологія, молодший спеціаліст, підприємство.

Бажан Сергей Петрович

ПРОБЛЕМЫ ПРАКТИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ МЛАДШИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ТЕХНИЧЕСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ І–ІІ УРОВНЕЙ АККРЕДИТАЦИИ

Аннотация. В статье рассмотрены основные проблемы практической подготовки младших специалистов технических специальностей в высших учебных заведениях І–ІІ уровней аккредитации. Отмечено, что несоответствие современного неполного высшего образования условиям рынка труда является причиной пополнения рядов безработных выпускниками колледжей и техникумов, а отсутствие в достаточном количестве баз практики лишает возможности высшие учебные заведения проводить качественную подготовку молодых специалистов. Определены пути реформирования и усовершенствования практической подготовки студентов в колледжах и техникумах Украины относительно формирования профессионально-практических компетентностей, необходимых для будущей профессиональной деятельности.

Ключевые слова: *практическая подготовка студентов, практика, праксеология, младший специалист, предприятие.*

Bazhan Sergey Petrovich

PROBLEMS OF PRACTICAL PREPARATION OF YOUNGER EXPERTS OF TECHNICAL SPECIALTIES IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF I–II LEVELS OF ACCREDITATION

Abstract. *In article the main problems of practical preparation of younger experts of technical specialties in higher educational institutions of I–II levels of accreditation are considered. Noted that the discrepancy modern incomplete higher education to labour market conditions is the cause of increasing the membership of unemployed graduates of colleges and technical schools, and the lack of sufficient bases of practice deprives higher education institutions to qualitative training of young specialists. Ways of reforming and improvement of practical preparation of students in colleges and technical schools of Ukraine are determined by formation professional and practical competencies, necessary for their future professional activity.*

Key words: *practical preparation of students, practice, prakseologiya, younger expert, enterprise.*

Постановка проблеми

В Україні окреслено стратегічні напрями інноваційного удосконалення системи вищої освіти як основи розвитку нації, держави і особистості. Вирішення важливих завдань соціального та економічного, освітньо-культурного, промислового розвитку в Україні можливе тільки за умови підготовки висококваліфікованих фахівців, спроможних забезпечувати ефективність своєї праці. Це вимагає від вищих навчальних закладів, особливо I–II рівнів акредитації, удосконалення навчально-виробничого процесу, формування у студентів активності і самостійності, готовності до самоосвіти та самовдосконалення, підвищення фахової майстерності, освоєння нових форм, методів і прийомів професійної діяльності. Внутрішніми джерелами успішної активності і самостійної особистості фахівця є пошук шляхів формування професійно-практичних вмінь у процесі набуття знань та навичок.

Актуальність проблеми дослідження. Детально вивчаючи проблеми розвитку вищої освіти в Україні, констатуємо досить повільні темпи її реформування і пристосування до умов ринкової економіки. Невідповідність сучасної неповної вищої освіти умовам ринку наочно простежується у тому, що значна частина випускників коледжів та технікумів поповнює лави безробітних. Відповідно до вимог ринкової економіки така освіта дорого коштує суспільству і є нерентабельною. Сучасні роботодавці зацікавлені у розширенні посадових обов'язків працівників й наданні їм широких повноважень. У свою чергу працівники повинні не тільки швидко сприймати і опрацьовувати інформацію, а й вміти знаходити оптимальні рішення у нестандартних професійних ситуаціях. Отже, ринок вимагає від випускників не лише теоретичних знань, а й практичних навичок.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Проблемам організації практики у вищих навчальних закладах I–II рівнів акредитації як могутнього засобу активізації процесу професійного становлення молодого фахівця присвятили свої дослідження багато науковців. Зокрема, слід відзначити праці Т. Білоусової, С. Сисоєвої, В. Сластьоніна, І. Паламаря, Л. Пуховської, Н. Побирченко, В. Рибалка, О. Рудницької, Т. Яценка, В. Моляки, В. Лутая, І. Бендери, В. Дуганця та інші.

Т. Білоусова вважає, що практика дає можливість студентам усвідомлювати необхідність набуття теоретичних знань, накопичує практичний досвід у роботі, що сприяє активізації творчої діяльності, інтенсифікації процесу професійного навчання¹.

С. Сисоєва розглядає практичні форми навчання як лабораторію, в якій відбувається формування молодого фахівця, безпосередня його підготовка до професійної діяльності¹⁶.

Значний внесок у розробку питань практичного навчання шляхом впровадження в процес навчання наскрізних програм зробили вчені-педагоги Національного аграрного університету Д. Войтюк, М. Барабаш, Я. Михайлович, Т. Іщенко⁶. Крім того, в інституті механізації й електрифікації сільського господарства Подільського державного аграрно-технічного університету міста Кам'янець-Подільський розроблені і широко впроваджуються схеми наскрізної організації практичного навчання за спеціальностями «Механізація сільського господарства», «Енергетика сільськогосподарського виробництва» та «Професійне навчання. Механізація сільськогосподарського виробництва і гідромеліоративних робіт»².

Дослідження з питань організації самостійної роботи у блоці практичного навчання технічних спеціальностей представлені вченими-педагогами Харківського національного технічного університету сільського господарства ім. П. М. Василенка М. Бойко, Д. Мазоренко, Л. Тищенко, В. Пастухов, Г. Мазнев, О. Богомоллов та Подільського державного аграрно-технічного університету В. Дуганець, І. Бендера^{3; 4; 5; 11; 13}.

¹ Белоусова Т. Ф. Педагогическая практика как фактор формирования основ педагогической культуры студента педагогического вуза: автореф. дис. на соискание ученой степ. канд. пед. наук : 13.00.01/ Т. Ф. Белоусова. — Ростов-н/Д., 1989. — 20 с.

¹⁶ Сисоєва С. О. Педагогічні технології творчого розвитку особистості: проблеми і суперечності / С. О. Сисоєва // Творча особистість у системі неперервної освіти : матеріали міжнар. наук. конф. (16–17 трав. 2000 р.); за ред. С. О. Сисоєвої, О. Г. Романовського. — Х. : ХДПУ, 2000. — С. 84–90.

⁶ Войтюк Д. Г. Комплексное проектирование по общетехническим дисциплинам / Д. Г. Войтюк, М. П. Барабаш, Я. М. Михайлович, Т. Д. Іщенко, Р. В. Оглядничук // Проблеми та шляхи розвитку вищої технічної освіти : матеріали Четвертої Міжнар. наук.-практ. конф. — К., 2002. — С. 38–43.

² Бендера І. М. Організація навчального процесу на принципах наскрізності при підготовці інженерів-педагогів в галузі механізації для аграрних закладів професійної освіти / І. М. Бендера // Проблеми інженерно-педагогічної освіти: зб. наук. пр. — Х. : Харків. УПА, 2003. — Вип. 5. — С. 299–307.

³ Бендера І. М. До питання організації наскрізної самостійної практичної роботи студентів аграрно інженерних спеціальностей / Бендера І. М., Дуганець В. І. // Наука і методика: зб. наук.-метод. пр. — Х. : Харків. УПА, 2005. — Вип. 4. — С. 111–117.

⁴ Богомоллов О. В. Практична підготовка фахівців факультету «Переробка та зберігання сільськогосподарської продукції»: зб. наук.-метод. пр. підвищення ефективності практич. підготовки фахівців / О. В. Богомоллов. — Х., 2003. — 234 с.

⁵ Бойко М. Ф. Концептуальні аспекти підвищення ефективності практичної підготовки фахівців: зб. наук.-метод. пр. підвищення ефективності практич. підготовки фахівців / М. Ф. Бойко, Д. І. Мазоренко, Л. М. Тищенко. — Х., 2003. — 274 с.

¹¹ Мазнев Г. Є. Організація наскрізної практичної підготовки фахівців з менеджменту: зб. наук.-метод. пр. підвищення ефективності практич. підготовки фахівців / Г. Є. Мазнев. — Х., 2003. — 261 с.

¹³ Пастухов В. І. Наскрізна програма практичної підготовки фахівців з спеціальності «Механізація сільського господарства» на механіко-технологічному факультеті ХДТУСГ: зб. наук.-метод. пр. підвищення ефективності практич. підготовки фахівців / В. І. Пастухов. — Х., 2003. — 248 с.

Аналіз останніх досліджень свідчить про ефективність практичного навчання з використанням наскрізних програм в окремо взятих освітньо-кваліфікаційних рівнях: «бакалавр», «спеціаліст». А от процес практичного навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст» недостатньо розбудований та має безліч не вирішених завдань.

Мета статті: визначення проблем практичної підготовки молодших спеціалістів технічних спеціальностей у вищих навчальних закладах I–II рівнів акредитації, пошук нових шляхів та методів організації практичного навчання як головного аспекту навчально-виховного процесу в інноваційному системному підході до підвищення якості підготовки молодших спеціалістів.

Виклад основного матеріалу

У результаті дослідження процесу практичної підготовки молодших спеціалістів технічних спеціальностей у вищих навчальних закладах I–II рівнів акредитації можемо зробити висновок, що професійна активність — це активність особистості, яка виявляє готовність та прагнення до дій. І проявляється вона у свідомій організованій та цілеспрямованій взаємодії з об'єктом діяльності. Отже, стрижнем професійної активності студентів в умовах вищого навчального закладу є практична діяльність на базі виробничих підприємств чи установ, особливо якщо йдеться про освітньо-кваліфікаційний рівень «молодший спеціаліст».

Необхідність і важливість практичної підготовки молодших спеціалістів, особливо технічних спеціальностей, на базі виробничих підприємств сьогодні не можна поставити під сумнів або спростувати. Практична підготовка — обов'язковий компонент освітньо-професійної програми для здобуття певного кваліфікаційного рівня, що має на меті вироблення у студентів професійних навичок та умінь це — складова підсистема професійної підготовки¹⁴. Специфіка практичної підготовки студентів за спеціальностями технічного напрямку обумовлена освітньо-кваліфікаційними характеристиками спеціальностей. Так наприклад, молодший спеціаліст зі спеціальності 5.07010602 «Обслуговування та ремонт автомобілів і двигунів» повинен протягом навчання оволодіти відповідними знаннями та вміннями, а саме: розробляти технологічні процеси, плани дільниць, конструкцій обладнання та устаткування; проводити діагностичні роботи та технічне обслуговування і ремонт автомобілів; здійснювати атестацію і раціоналізацію робочих місць; керувати дільницею, робітниками, водіями; проводити роботу з клієнтами і оформляти технічну документацію автомобілів на автотранспортних підприємствах і станціях технічного обслуговування; вести облік паливно-мастильних матеріалів; контролювати дотримання встановленої технології виробництва.

На думку І. Паламаря, тільки в період практичної підготовки набуті професійні знання знаходять сферу свого застосування, формують важливі практичні вміння і навички, наближають навчання до виробництва¹².

¹⁴ Професійна освіта. Словник: навч. посіб. / уклад. С. У. Гончаренко [та ін.] ; за ред. Н. Г. Ничкало. — К. : Вища шк., 2000. — 380 с.

¹² Паламар И. И. Научно-методические основы совершенствования подготовки студентов по управлению машинами в высшей школе: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / И. И. Паламар. — К., 1990. — 206 с.

Формування професійно-практичної особистості та її удосконалення є одним із пріоритетних завдань сучасних досліджень¹⁵. Вагомий внесок щодо його вирішення зробили відомі філософи, педагоги та психологи (М. Вебер, Л. Виготський, Д. Дьюї, Г. Гегель, І. Кант, І. Колесникова, Г. Костюк, Т. Котарбинський, О. Леонтьєв та ін.)⁸. Дослідниками визначено структуру діяльності, яка містить від п'яти (Т. Щедровицький) до дванадцяти (В. Юдін) компонентів⁷. Започатковано праксеологічний підхід як особливий спосіб пояснення практичної діяльності людини (польський філософ Т. Котарбинський)⁹. У другій половині ХІХ ст. французький філософ Л. Еспінас запропонував створити і ввести в навчальних закладах вивчення нової навчальної дисципліни «праксеологія». Практисеологія – грецьке слово, що означає діяння, справа. У педагогічній науці створено нову галузь – педагогічну праксеологію, предметом якої є дослідження закономірностей та умов раціональної й успішної діяльності педагога. На жаль, у вищій школі сьогодні вона не вивчається.

Окремі питання практичної підготовки студентів, засоби формування праксеологічних умінь (лекції, практичні заняття, навчально-методичні семінари, індивідуальні заняття, практичні заняття, комп'ютерне діагностування, практика, аналіз виробничих ситуацій, побудова виробничих процесів, освоєння професійної лексики, аналіз професійної діяльності фахівців, ділові ігри тощо) розкрито в монографічному дослідженні О.Янковича¹⁷.

Вчені К. Іванович, Е. Корушпін, Л. Островський, В. Сироватко, П. Парамонов, В. Божієв, І. Каиров, І. Мещерський, А. Храпаль, І. Міклашевський розробляли теорію, методика, організацію практичної підготовки.

Питання професійної і практичної підготовки розглядали також Д. Тхоржевський, А. Гаврилов, В. Саюшев, Р. Бабалова, К. Марквардт, С. Батишев, А. Беляєва, В. Беспалько, Е. Бойко, П. Лауш та ін.

До проблем формування освітніх інфраструктур та їх функціонування звертались дослідники Л. Поландова, П. Новіков, В. Голенков, Ю. Степанов, В. Васін, Н. Гапоненко, М. Гусаков, А. Динкін та ін.

Проаналізувавши праці науковців, можна визначити багато шляхів реалізації практичного навчання студентів. Найбільш вагомий – застосування моделі співпраці навчального закладу та підприємства.

Міністерство освіти і науки України також наголошує на тому, що питання якості професійно-практичної підготовки, формування праксеологічних умінь у коледжах та технікумах має стати одним із найважливіших показників ефективної діяльності вищого навчального закладу¹⁰.

¹⁵ Розпорядження Кабінету міністрів України від 27 серпня 2010 р. № 1728-р. «Про затвердження плану заходів щодо розвитку вищої освіти на період до 2015 року» // Урядовий кур'єр. — 2010. — 24 верес. — № 177. — С. 12.

⁸ Колесникова І. А. Педагогическая праксиология: учеб. пособие для студ. высших учеб. заведений / И. А. Колесникова, Е. В. Титова. — М. : Академия, 2005. — 256 с.

⁷ Гузев В. В. Планирование результатов образования и образовательная техника / В. В. Гузев. — М. : Народное образование, 2000. — 240 с.

⁹ Котарбинский Т. Трактат о хорошей работе / Т. Котарбинский. — М. : Экономика, 1975. — 271 с.

¹⁷ Янкович О. І. Освітні технології в історії вищої педагогічної освіти України (1957–2008): монографія / І. О. Янкович ; за ред. В. М. Чайки. — Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. — 320 с.

¹⁰ Лист Міністерства освіти і науки України від 7 лютого 2009 р. № 1/9-93 «Про практичну підготовку студентів».

Сьогодні практичне навчання у вищих навчальних закладах як форма навчального процесу організаційно мало забезпечено, не має методичних рекомендацій щодо планування практичного навчання студентів, навчальних посібників та підручників, довідкової літератури, інформації про порядок закріплення консультантів, кураторів, керівників тощо. Матеріально-технічна база з практичного навчання — приміщення для проведення практик, стенди, устаткування, прилади, віртуальні лабораторії, машини та механізми, комп'ютерна техніка тощо в технічно незадовільному стані, або взагалі відсутня. Навчальні заклади постійно відчують потребу у вирішенні цих питань, що гальмується за недостатністю коштів на придбання технічних засобів навчання та навчального обладнання.

Постійно виникають проблеми в організації та проведенні практичного навчання на базі діючих підприємств.

Сьогодні підприємств, орієнтованих на навчальну діяльність у формі навчально-виробничих підприємств, практично не існує, хоча за радянських часів вони успішно працювали і виконували свої навчальні функції. При навчальних закладах були створені навчально-виробничі майстерні, а на базі виробничих підприємств — вищі технічні навчальні заклади за формою заводу-ВТНЗ.

Зараз наша країна має необхідність звернутися до напрацювань минулого, досконало вивчити попередній досвід і запровадити нові практичні методи та системи.

Практична підготовка молодших спеціалістів технічних спеціальностей у вищих навчальних закладах I–II рівнів акредитації сьогодні потребує суттєвого реформування.

Доцільно зазначити, що виробнича практика на підприємстві покликана стати основною складовою частиною організації навчально-виховного процесу та сформувати у фахівця — випускника вищого навчального закладу професійне вміння, навички приймати самостійне рішення на конкретній ділянці роботи в реальних виробничих умовах шляхом виконання різних обов'язків, властивих майбутній професійній діяльності. Для здійснення цього завдання необхідна державна підтримка з боку Міністерства освіти і науки України щодо забезпечення вищих навчальних закладів відповідними базами практик.

Для поліпшення та удосконалення практичної підготовки студентів технічних спеціальностей у коледжах та технікумах України необхідно ліквідувати перевантаженість та відірваність навчальних планів вищих навчальних закладів від потреб підприємств, установ, організацій що надасть можливість максимально якісно підготувати майбутніх фахівців до практичної роботи, забезпечити набуття навиків роботи в трудових колективах.

На нашу думку розробка та впровадження системи ранньої адаптації випускників на первинних посадах допоможе встановити міцний зв'язок між вищими навчальними закладами та роботодавцями, це позбавить учасників навчального процесу формально підходити до організації виробничого навчання в умовах діючих виробництв, де формалізм виникає через недостатню кількість базових підприємств та незацікавленість їхніх керівників у залученні студентів до роботи. Вирішення проблеми адаптації випускників на робочих місцях має суттєво підвищити конкурентоспроможність випускників навчальних закладів I–II рівнів акредитації у сучасних ринкових умовах, де розроблення та впровадження нових методів і

технологій практичного навчання забезпечить високу якість підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст».

Існуюча нормативно-правова база з організації навчального процесу підготовки молодших спеціалістів не відповідає сучасним вимогам освіти і не врегульовує суспільні відносини між випускниками вищих навчальних закладів та підприємствами, це заважає якісній підготовці спеціалістів і невідкладно потребує поліпшення та удосконалення системи практичної підготовки студентів, особливо технічних спеціальностей.

У зв'язку з цим Міністерству освіти і науки України для поліпшення та удосконалення практичної підготовки студентів технічних спеціальностей у коледжах та технікумах України необхідно розробити та запровадити комплекс заходів для вирішення окреслених нами проблем.

Так, впровадження в навчальний процес нових освітньо-професійних програм, у яких практична підготовка молодших спеціалістів відбуватиметься з урахуванням потреб підприємств, організацій, установ надасть можливість розширити спектр залучених до участі у навчально-виробничому процесі роботодавців. Запровадивши зараз систему соціальних відносин та зв'язків між вищими навчальними закладами і роботодавцями можемо в подальшому повністю зняти питання забезпечення першим робочим місцем випускників коледжів та технікумів.

Налагодження системи оплати праці практикантів під час проходження виробничої та технологічної практики стимулюватиме студентів на отримання в умовах діючих виробництв підвищених робітничих розрядів що збагачуватиме їх виробничий досвід.

Сьогодні в країні не існує механізму формування державного замовлення на підготовку фахівців, де впровадження ефективних інструментів моніторингу потреб суспільства і держави у фахівця з відповідним освітньо-кваліфікаційним рівнем підготовки, це шлях до відновлення системи управління професійною орієнтацією молоді.

Зараз настав той час, коли потрібно розробити нові комплексні програми покращення співпраці технікумів і коледжів з роботодавцями, це вирішить питання трудової зайнятості студентів протягом всього періоду їхнього навчання, причому збільшення обсягу навчально-виробничої практики до 8 тижнів, а технологічної практики — до 16 тижнів сприятиме поліпшенню засвоєння молодими фахівцями професійних практичних знань, вмінь та навичок, які будуть такими необхідними для плідної праці в обраній галузі.

Отже питання формування праксеологічних умінь студентів технічних спеціальностей, їхньої практичної фахової підготовки у коледжах та технікумах України досить актуальне, багатоаспектне й вимагає нових наукових розробок і досліджень.

Висновки

Для активізації практичної діяльності студентів в коледжах та технікумах України необхідно провести ряд заходів щодо удосконалення системи навчання в умовах виробничих підприємств, на базі яких формуються уміння і навички з професійної діяльності молодших спеціалістів з реформування освіти згідно з вимогами Болонського процесу.

Нами систематизовано:

- розроблення й прийняття Концепції практичної підготовки студентів вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації з урахуванням специфіки галузей освітньої діяльності, яка б визначила пріоритетні напрями розвитку та вдосконалення практичної підготовки студентів і відповідну схему її реалізації. Майбутній фахівець повинен мати реальне уявлення про місце роботи та вимоги, що висувають до нього;
- підготовку нової редакції положення про практику, в основі якого має бути теза про практику, де місце практики — майбутнє місце роботи;
- розроблення нового **Положення «Про навчальний та навчально-науково-виробничий комплекс»** з відображенням сучасних потреб формування кадрової політики держави;
- приведення у відповідність до сучасних ринкових умов всіх нормативно-правових документів України, за якими працюють вищі навчальні заклади, а саме: закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про професійно-технічну освіту», а також Закон України «Про зайнятість населення»;
- розроблення комплексної цільової програми кадрового забезпечення всіх секторів економіки та заходів щодо її реалізації.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі

Вирішення окреслених проблем надасть змогу розвивати в студентах технічних спеціальностей професійно-практичні компетентності. Опанування нових шляхів та методів організації практичного навчання сприятиме підвищенню якості підготовки молодших спеціалістів, а оновлення законодавства в галузі вищої освіти спростить вхідження України в європейський освітній простір.

Список використаних джерел

1. Белоусова Т. Ф. Педагогическая практика как фактор формирования основ педагогической культуры студента педагогического вуза: автореф. дис. на соискание ученой степ. канд. пед. наук : 13.00.01 / Т. Ф. Белоусова. — Ростов-н/Д., 1989. — 20 с.
2. Бендера І. М. Організація навчального процесу на принципах наскрізності при підготовці інженерів-педагогів в галузі механізації для аграрних закладів професійної освіти / І. М. Бендера // Проблеми інженерно-педагогічної освіти: зб. наук. пр. — Х. : Харків. УПА, 2003. — Вип. 5. — С. 299–307.
3. Бендера І. М., Дуганець В. І. До питання організації наскрізної самостійної практичної роботи студентів аграрно-інженерних спеціальностей / Бендера І. М., Дуганець В. І. // Наука і методика: зб. наук. метод. пр. — Х. : Харків. УПА, 2005. — Вип. 4. — С. 111–117.
4. Богомолів О. В. Практична підготовка фахівців факультету «Переробка та зберігання сільськогосподарської продукції»: зб. наук.-метод. пр. підвищення ефективності практи. підготовки фахівців / О. В. Богомолів. — Х., 2003. — 234 с.
5. Бойко М. Ф. Концептуальні аспекти підвищення ефективності практичної підготовки фахівців: зб. наук.-метод. пр. підвищення ефективності практи. підготовки фахівців / М. Ф. Бойко, Д. І. Мазоренко, Л. М. Тіщенко. — Х., 2003. — 274 с.

6. Войтюк Д. Г. Комплексное проектирование по общетехническим дисциплинам / Д. Г. Войтюк, М. П. Барабаш, Я. М. Михайлович, Т. Д. Ищенко, Р. В. Оглядничук // Проблемы та шляхи розвитку вищої технічної освіти : матеріали Четвертої Міжнар. наук.-практ. конф. — К., 2002. — С. 38–43.

7. Гузеев В. В. Планирование результатов образования и образовательная техника / В. В. Гузеев. — М. : Народное образование, 2000. — 240 с.

8. Колесникова И. А. Педагогическая психология: учеб. пособие для студ. высших учеб. заведений / И. А. Колесникова, Е. В. Титова. — М. : Академия, 2005. — 256 с.

9. Котарбинский Т. Трактат о хорошей работе / Т. Котарбинский. — М. : Экономика, 1975. — 271 с.

10. Лист Міністерства освіти і науки України від 7 лютого 2009 р. № 1/9-93 «Про практичну підготовку студентів».

11. Мазнев Г. Є. Організація наскрізної практичної підготовки фахівців з менеджменту: зб. наук.-метод. пр. підвищення ефективності практи. підготовки фахівців / Г. Є. Мазнев. — Х., 2003. — 261 с.

12. Паламар И. И. Научно-методические основы совершенствования подготовки студентов по управлению машинами в высшей школе: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / И. И. Паламар. — К., 1990. — 206 с.

13. Пастухов В. І. Наскрізна програма практичної підготовки фахівців з спеціальності «Механізація сільського господарства» на механіко-технологічному факультеті ХДТУСГ: зб. наук.-метод. пр. підвищення ефективності практи. підготовки фахівців / В. І. Пастухов. — Х., 2003. — 248 с.

14. Професійна освіта. Словник: навч. посіб. / уклад. С. У. Гончаренко [та ін.] ; за ред. Н. Г. Ничкало. — К. : Вища шк., 2000. — 380 с.

15. Розпорядження Кабінету міністрів України від 27 серпня 2010 р. № 1728-р. «Про затвердження плану заходів щодо розвитку вищої освіти на період до 2015 року» // Урядовий кур'єр. — 2010. — № 177. — С. 12.

16. Сисоєва С. О. Педагогічні технології творчого розвитку особистості: проблеми і суперечності / С. О. Сисоєва // Творча особистість у системі неперервної освіти : матеріали міжнар. наук. конф. (16–17 трав. 2000 р.) ; за ред. С. О. Сисоєвої, О. Г. Романовського. — Х. : ХДПУ, 2000. — С. 84–90.

17. Янкович О. І. Освітні технології в історії вищої педагогічної освіти України (1957–2008): монографія / О. І. Янкович ; за ред. В. М. Чайки. — Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. — 320 с.

Bazhan Sergey Petrovich

**PROBLEMS OF PRACTICAL PREPARATION OF YOUNGER EXPERTS
OF TECHNICAL SPECIALTIES IN HIGHER EDUCATIONAL
INSTITUTIONS OF I–II LEVELS OF ACCREDITATION**

As a result of research of process of practical preparation of younger experts of technical specialties in higher educational institutions I–II of levels of accreditation in Ukraine we note that professional activity of the student is an activity of the personality, shows readiness and aspiration for practical actions and is manifestation of the conscious organized and purposeful interaction with object of activity.

Need and importance of practical preparation of younger experts, especially technical specialties, on the basis of manufacturing enterprises today it is impossible to call into question, for practical preparation — an obligatory component of the educational and professional program for receiving the certain qualifying level which purpose is practices at students of professional skills and abilities that is a making subsystem of vocational training.

The question of formation of prakseologichesky abilities of students of technical specialties, their practical vocational training in colleges and technical schools of Ukraine is rather actual, multidimensional, demands new scientific development, researches and today needs essential reforming at the state level that will allow to develop at students of technical specialties professional and practical competence.

Absence at higher educational institutions of Ukraine in enough of bases for practical preparation of younger experts of technical specialties are the main reason for discrepancy of modern incomplete higher education to conditions of market economy that deprives educational institutions of possibility to carry out high-quality preparation of young specialists, thus reducing their competitiveness on a labor market.

Legislation updating in the field of the higher education is required, it will promote increase of demand for younger experts let out by colleges and технікумами Ukraine and will simplify entry of Ukraine into the European educational space.